

ФОРМУВАННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ІДЕОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

У нинішньому столітті на одне з чільних місць суспільного розвитку знову виходять ідеологічні положення, за своєю сутністю, дуже близькі до класичного націоналізму. Не зважаючи на загальносвітові тенденції до глобалізації і взаємопроникнення культур, сьогодні актуалізується і зворотній процес, пов'язаний із відродженням боротьби за національну окремішність серед як малих етнічних груп, так і національних меншин у складі інонаціональних держав. Водночас із загостренням проблем на етнічному ґрунті завжди посилює свій вплив націоналізм (або його різновид шовінізм) як ідеологія, покликана обґрунтувати виключне становище однієї етнічної групи поміж інших.

Саме тому варто говорити про актуальність системного дослідження ідеології українського націоналізму як складової історичного і сучасного буття нашого народу, визначення закономірностей його розвитку та місця у сьогодиньшому суспільно-політичному розвитку держави. Пропонована робота не претендує на всеохопний аналіз визначеної проблематики, а є лише спробою вивчення деяких аспектів цих процесів у зазначених межах.

Логіка розгляду загального питання потребує виокремлення таких змістовних блоків:

Ідея нації (як обставини подальшого створення держави);

Державність (як основна ознака майбутньої держави);

Система влади (як основний важіль, який впроваджує і організовує реалізацію ідеологічних програм).

Перша позиція передбачає розгляд положення Д. Донцова, як провідного ідеолога свого часу, праці якого відіграли велику роль у формуванні українського націоналізму та створенні націоналістичних рухів.

Наступна позиція передбачає аналіз програмних положень ОУН — як націоналістичної організації, що найбільш активно серед інших подібних діяла і працювала на території України не тільки пропагуючи, а й проводячи в життя ідеї.

Заключна позиція передбачає дослідження програмних положень Конгресу Українських Націоналістів (КУН), Народний Рух України (НРУ), Української Національної Консервативної партії (УНКП) та Всеукраїнського об'єднання "Свобода" (ВО "Свобода") як найбільш яскравих представників сучасного українського націоналізму.

В результаті проведеного дослідження можна отримати такі висновки.

1. Аналіз еволюції основних положень ідеології націоналізму найдоцільніше здійснювати за змістовними блоками (ідея нації, державність, система національної влади). Саме ці блоки найбільш наочно демонструють ставлення тих або інших політичних діячів, а також організацій, до ключових моментів національного і державного розвитку.

2. У своєму взаємозв'язку означені елементи аналізу набувають певної структури та цілісності. Проте необхідно акцентувати при цьому і системні помилки та недостатньо розроблені питання. А саме:

а) в ідеї нації досі висвітлюються лише основні позиції без пояснень особливостей самої ідеї від подібних інших;

б) серед указаних положень у блоці державності недостатньо уточнень, особливо стосовно політичного режиму майбутньої держави;

в) система влади хоч і має певну структуру, але механізм функціонування цієї системи так і не набув логічного завершення.

3. У сучасному суспільно-політичному житті України ідеологія націоналізму поки що не займає чільного місця. Проте ми можемо констатувати значне посилення її позицій у суспільстві, а особливо – у західному регіоні та деяких великих містах центру України. Це підтверджується місцем націоналістичних організацій у структурі владних політичних блоків та участі їхніх провідників у діяльності як місцевих, так і центральних органів влади. Навіть незважаючи на визначену у роботі недостатність теоретичної підготовки програмних положень цих партій та організацій, при певній підтримці з боку влади вони цілком здатні зайняти важливе місце на політичній арені сучасної України.